

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประกอบการ หมายถึงผู้ที่ลงทุนและดำเนินการใช้ที่ดิน เครื่องจักรและว่าจ้างคนงานมาทำการผลิตสินค้าเพื่อขายในตลาด ผู้ประกอบการมักเป็นนายทุนเอง หรือมีหุ้นส่วน ต่างกับผู้ทำหน้าที่จัดการคือผู้จัดการทำงานเพื่อเงินเดือน แต่ผู้ประกอบการได้ผลตอบแทนในรูปกำไรด้วย

องค์การแบบผู้ประกอบการ มีลักษณะโครงสร้างองค์การดังนี้

1. โครงสร้างแบบง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นมาก มีสายการบังคับบัญชาสั้น
2. กิจกรรมขึ้นตรงต่อผู้บริหารซึ่งควบคุมอย่างใกล้ชิด
3. เป็นองค์การขนาดเล็ก สายการบังคับบัญชาสั้น ไม่มีฝ่ายสนับสนุน และไม่มีโครงสร้างเทคโนโลยี ผู้บริหารระดับสูงควบคุมงานอย่างใกล้ชิด

การแบ่งประเภทธุรกิจตามแนวความคิดของ Michael J. Jucius ซึ่งได้กล่าวไว้โดย ดร. ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2529) ได้แบ่งธุรกิจออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การอุตสาหกรรม (Industrial enterprise) แบ่งออกได้เป็น
 - 1.1 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการแพร่พันธุ์พืชและสัตว์ (genetic industries) เช่น การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ฟาร์มปศุสัตว์ การเกษตรกรรม
 - 1.2 อุตสาหกรรมการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ (extractive industries) เช่นการทำเหมืองแร่ การล่าสัตว์ การทำป่าไม้
 - 1.3 ผลิตกรรม (manufacturing industries) ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูป วัสดุก่อสร้าง และส่วนประกอบอื่น ๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น อุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภค
2. การพาณิชย์กรรม (Commercial enterprise) แบ่งออกเป็น
 - 2.1 การตลาด (marketing) ได้แก่งานที่เกี่ยวกับการค้าและการกระจายสินค้าที่อุตสาหกรรมต่าง ๆ ผลิตขึ้นไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้ ทำให้สามารถหาซื้อสินค้าได้สะดวกตามปริมาณและเวลาที่ต้องการ ได้แก่ พ่อค้าคนกลาง ตัวแทนจำหน่าย ร้านค้าส่ง ค้าปลีก เป็นต้น
 - 2.2 สถาบันการเงิน (financial institution) เป็นธุรกิจที่สำคัญยิ่งที่จะส่งเสริมให้ธุรกิจทำงานคล่องตัวขึ้น โดยธุรกิจการเงินจะให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและยังให้

คำแนะนำปรึกษาทางการเงิน ตลอดจนเป็นตัวกลางการชำระเงินระหว่างประเทศ
ธุรกิจการเงิน ได้แก่ ธนาคาร บริษัทการเงิน บริษัทประกันภัย เป็นต้น

- 2.3 ธุรกิจบริการ (service enterprise) เป็นธุรกิจที่ไม่ผลิตสินค้าแต่ทำหน้าที่ให้บริการ
เช่น ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง โรงพยาบาล โรงแรม โรงเรียน บริษัทก่อสร้างหาทรัพย์ เป็นต้น
ท่องเที่ยว ธุรกิจเสริมสวย เป็นต้น

3. การประกอบอาชีพเฉพาะอย่าง (Business aspects of profession) ได้แก่ สำนักงาน
ทนายความ คลินิกแพทย์ สถาบันการศึกษา การให้บริการทางช่าง เป็นต้น

แต่คณะผู้วิจัยฯ ได้แบ่งประเภทของธุรกิจตามที่นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ส่วนใหญ่ได้
ประกอบอาชีพ ซึ่งธุรกิจเหล่านั้น ได้แก่ ธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทประกันภัย ห้างสรรพสินค้า
บริษัทค้าส่งและค้าปลีก บริษัทขนส่ง โรงพยาบาล โรงแรม โรงเรียน บริษัทก่อสร้างหาทรัพย์ เป็นต้น

ดังนั้น คณะผู้วิจัยฯ จึงได้นำข้อมูลสถานประกอบการเหล่านี้มาจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ ได้เป็น
ประเภทของธุรกิจ จำนวน 4 ประเภท ดังนี้ คือ 1. ประเภทบริการ 2. ประเภทพาณิชยกรรม 3. ประเภท
การเงิน - การธนาคาร และ 4. ประเภทอื่น ๆ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บัณฑิตไทยในแนวพระราชดำริ รศ.อุดม หนูทอง
(มปป.) ได้รวบรวมข้อมูลพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตั้งแต่
พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2537 ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิต ดังต่อไปนี้

บัณฑิต “ควรจะถือได้ว่าเป็นผู้มีการศึกษาอย่างดี มีความรู้ทางวิชาการอย่างถูกต้อง
แน่นหนา มีสมองที่ว่องไวชัดเจนที่จะคิด และมีวิธีการคิดที่จะให้ถูกต้องเที่ยงตรง ทั้งให้เป็นประโยชน์
ในทางสร้างสรรค์ สำหรับที่จะนำไปใช้ในการงานของส่วนรวมต่อไป” (ม.ธ./16 มิ.ย. 2520)

“ถ้าไม่มีพื้นฐานทางวิชาการที่มั่นคงแล้ว ก็จะดูเหมือนวิสัยที่จะปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญห
ทั้งปวงให้บรรลุอันพึงประสงค์ได้” (ม.ธ./2 ต.ค. 2518)

“ทุกคนจะต้องบำเพ็ญตนเป็นผู้ที่สนใจในวิชาการโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อรักษาเกียรติแห่งความเป็น
บัณฑิตตลอดไป” (ว.ศ./14 ธ.ค. 2504)

“ยังต้องมีจิตใจสูง มีศีลมีธรรม มีสติสัมปชัญญะ อดทน อดกลั้น ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร
วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง” (จ.พ./26 มิ.ย. 2494)

“การประกอบการทำงานจะใช้แต่ความรู้อย่างเดียวไม่พอ ต้องยึดคุณธรรมสำคัญข้อหนึ่งกำกับใ
ไว้ นั่นคือ ความสุจริต” (จ.พ./17 ก.ค. 2498)

“การที่จะใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ควรนึกถึงเกียรติและความซื่อตรง เพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวมให้มาก” (ม.ธ./28 ม.ค. 2503)

“สละความตามใจตัวเอง ความสะอึกสะอื้นอันเป็นประโยชน์ส่วนตัวเสียได้ เพื่อที่จะถนอมรักษาความดี” (มศว. ประสานมิตร/29 มี.ย. 2520)

“ผู้ที่มีการศึกษาสูงถึงขั้นนี้เป็นผู้ที่ได้รับโอกาส และได้รับความสนับสนุนเป็นพิเศษจากส่วนรวม จึงย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องเกื้อกูลส่วนรวมด้วยความรู้ความสามารถของตน ร่วมมือกันสร้างสรรค์ความมั่นคง ความเจริญ ความผาสุก ให้เกิดมีในสังคมอย่างทั่วถึงแท้จริง” (ม.ศ.ก./25 ค.ค. 2515) คุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิตคือ ผู้มีสติปัญญา บำเพ็ญ เป็นผู้ที่สนใจในวิชาการ ความรู้ ปฏิบัติการ ความรู้คิดอ่านตามเหตุตามผล มีการกระทำ การพูด และการคิดที่ดี หลักปฏิบัติ เพื่อความสำเร็จในการทำงานของบัณฑิต

1. มีลักษณะ ปณิธาน และอุดมคติในการทำงาน
2. มีเป้าหมาย หลักการ และแผนงานชัดเจน
3. รู้จักใช้วิชาการในภาคปฏิบัติให้เหมาะกับสภาพสังคม เลือกประสมประสานทฤษฎี ปฏิบัติอย่างมีเหตุผล
4. มีความรับผิดชอบเสียสละ อดทน และมีความเพียรอย่างสม่ำเสมอ
5. มีสติ วิจาร์ณญาณ และความรอบคอบในการทำงาน
6. มีวินัยในการทำงาน
7. รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น

มรว. คีตกฤษ์ ปราโมช (2530) ได้กล่าวถึงความรู้พื้นฐานที่บัณฑิตไทยพึงมีในเรื่อง “การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต” ไว้ดังนี้

ประการแรก ต้องมีลักษณะเหมือนคนซึ่งมุมทรัพย์ซึ่งหมายถึงความรู้ วิชา และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งคนอื่นคิดว่าเป็นบัณฑิตจะสามารถชี้ให้เห็นได้ หากทางแก้ไขปัญหาให้เขาได้

ประการที่สอง บัณฑิตจะต้องเป็นผู้ซึ่งจุดบกพร่อง ทั้งในการทำงานและในคนอื่นให้เข้าตัวได้ทราบ ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยอาศัยความเป็นบัณฑิตพิจารณาว่าโอกาสใดควรหรือไม่ควรที่จะชี้จุดบกพร่องให้เขาเห็น และจะต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

ประการที่สาม บัณฑิตควรจะข่มคนที่ควรข่ม ซึ่งต้องหาวิธีการให้เหมาะสม

ประการที่สี่ บัณฑิตต้องเป็นคนฉลาดปราดเปรื่อง แต่ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ความปราดเปรื่องในทางไหน ถ้าใช้อย่างไม่รู้จบสิ้น ก็จะเป็นคนน่ารำคาญ

ประการที่ห้า บัณฑิตควรมีความยืดหยุ่นในตนเอง ให้เข้ากับสถานการณ์ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่เสียหลักการ รักษาเอาไว้โดยที่ไม่เสื่อมต่อวิชาความรู้ และรักษาเอาไว้โดยที่ตัวเองก็ยังนับถือตัวเองได้ว่าเป็นบัณฑิต แต่ต้องนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเวลา

ประการที่หก บัณฑิตข่อมไม่หวั่นไหวเมื่อถูกคำหิเดียนหรือสรรเสริญ

ประการที่เจ็ด บัณฑิตต้องสามารถวางตัวเฉยได้โดยไม่มีปฏิกริยาต่อทุกข์หรือสุข

นอกเหนือจากวิชาเฉพาะสาขาที่เรียนมาโดยตรงแล้ว บัณฑิตยังต้องมีความรู้ที่มากมายหลายอย่างคือ

1. ต้องมีความรู้ในทางที่เข้ากับคนอื่น ๆ ที่เขาเรียนมาทางอื่นได้ รู้จักตัดสินใจ มีการริเริ่ม ต้องบริหารงานได้ถูกต้องและมีความสามารถที่จะให้ผู้อื่นเชื่อได้ว่าเป็นผู้บริหารงานได้ด้วยตัวของตนเอง
2. ต้องสามารถปกครองคนที่เขารับเรียนมาในทางวิชาอื่น ๆ ได้ คือต้องมีความรู้ในสาขาวิชาอื่นอย่างน้อยก็พอที่จะเข้าใจคำพูดคำรายงานของเขาได้ และสามารถตั้งการได้ แม้ว่าไม่ละเอียดก็แสดงหลักการได้ว่าให้เขาทำอย่างไร
3. ต้องรู้จักยึดหยุ่นตามหลักพุทธศาสนา ขอมรับความเป็นจริงในสังคมและพยายามปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงในขณะนั้น โดยที่ตนเองไม่เสียไปด้วย ยังอยู่ในหลักการของตนเอง

ศุขานู โกลิน “พนักงานที่องค์กรต้องการ” : ประกายพริก ฉบับที่ 8 :2540 ได้กล่าวถึงคุณสมบัติทั่วไปของพนักงานระดับที่ยังมิได้เป็นหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา ไว้ดังต่อไปนี้

1. สุขภาพแข็งแรง
2. ขยันขันแข็ง
3. ตรงต่อเวลา
4. มีความอดทน
5. มีความสามารถในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ได้รวดเร็ว
6. มีวินัยดี
7. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
8. มีส่วนช่วยเหลือในการเพิ่มผลผลิต
9. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั่วไป
10. สามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้
11. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย พัฒนาคณะเองอยู่เสมอ
12. สนองตอบนโยบายขององค์กรด้วยความเข้าใจและให้ความร่วมมือที่ดี

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง คุณสมบัติทั่วไปของพนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา มีดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ในงาน (Job Knowledge) และสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นนักสื่อสารความที่ดี (Good Communicator) และนักฟังที่ดี (Good Listener)
3. มีความคิดริเริ่ม (Initiative) คิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีแนวความคิด (Concept) มีเจตคติเชิงบวก (Positive Attitude)
4. มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองลึก มองไกล มองกว้าง

5. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการตัดสินใจที่ดี (Problem Solver and Decision Maker)
6. มีความรู้ ความสามารถ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Management)
7. มีภาวะผู้นำ หรือประมุขศิลป์ (Leadership) และเป็นผู้นำทีม (Team-Leader)
8. เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง
9. มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย คือ ไม่ถือเอาตนเองเป็นใหญ่ (Self Centered) ทำงานโดยยึดหลักความถูกต้องมากกว่าถูกใจมีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพจิตและสุขภาพร่างกายดี

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาษาอังกฤษระดับมหาวิทยาลัยกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน” โดย กัญญา สินธวานนท์ และคณะ (2523) ได้สำรวจอัตราการใช้ภาษาต่างประเทศต่าง ๆ มี จีน อังกฤษ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และเยอรมัน ในสังคมปัจจุบันจากประเภทหน่วยงาน 6 ประเภท ได้แก่ รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ โรงแรม ธนาคาร บริษัทการเงิน บริษัท ห้างร้าน และสายการบิน รวมทั้งสิ้น 400 แห่ง ปรากฏว่าภาษาอังกฤษมีการใช้สูงสุด

ในประเด็นที่ต้องการทราบอัตราการใช้ความรู้ทางด้านวิชาการ กับความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษมากน้อยเพียงใดในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในช่องอัตราการใช้ “มากที่สุด” ปรากฏว่าบัณฑิตใช้ความรู้ทางด้านวิชาการเพียง 6% แต่ใช้ความรู้ภาษาอังกฤษ 46%

อัตราการใช้ ประเมินความสามารถในการใช้ และความต้องการเสริมทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรวจในเรื่องอัตราการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ด้านการติดต่อโต้ตอบทางหนังสือ ด้านการสนทนาติดต่อด้วยวาจา ด้านการแปล และด้านการอ่านและค้นคว้าเอกสารนั้น ถ้าพิจารณาในช่องอัตราการใช้ในระดับ “มาก” เป็นเกณฑ์แล้ว ส่วนใหญ่ในทุกทักษะจะปรากฏว่า เปอร์เซ็นต์ทางด้านหน่วยงานแสดงการใช้สูงกว่าเปอร์เซ็นต์การใช้ที่เป็นรายงานจากทางด้านบัณฑิต

ในกรณีประเมินความสามารถเกี่ยวกับการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ จากทัศนะของหน่วยงาน อยู่ในเกณฑ์ “พอใช้” ในทัศนะของหน่วยงานต้องการให้เสริมในอัตราที่ “เพิ่มมาก” เป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่าในอัตราอื่นค่อนข้างมาก ทางฝ่ายบัณฑิต เมื่อประเมินความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานของตน ก็แสดงความคิดเห็นว่ายังมีความรู้ความสามารถ “ไม่เพียงพอ” ถึง 60% และต้องการเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ในอัตรา “เพิ่มมาก” เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงไม่น้อย และที่สูงเป็นพิเศษคือทักษะด้านการสนทนาติดต่อด้วยวาจา

ประเด็นที่ว่าบัณฑิตที่ภาษาอังกฤษใช้การได้ดีนั้น ส่วนใหญ่มาจากสถาบันใดนั้น จากทัศนะของหน่วยงานปรากฏว่า 58.1% มาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 20.6% มาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ รวมทั้งวิทยาลัยเอกชน และ 14.7% มาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากผลการวิจัยเรื่อง "ภาษาอังกฤษระดับมหาวิทยาลัยกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน" ในประเด็นที่ว่ามีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอันดับสูงสุด ในหน่วยงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ โรงแรม ธนาคาร บริษัทการเงิน บริษัทห้างร้าน และสายการบิน ซึ่งบัณฑิตที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีนั้น ส่วนใหญ่มาจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอื่น ๆ รวมทั้งวิทยาลัยเอกชน และมาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามลำดับนั้น ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำเอาเรื่องภาษาอังกฤษ มาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้วัดความพึงพอใจของหน่วยงานเอกชนที่รับบัณฑิตของคณะบริหารธุรกิจ

วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) รายงานวิจัย เรื่องการศึกษาตลาดแรงงานของบัณฑิตในเชิงพฤติกรรม ได้สรุปข้อมูลจากการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ พบว่า สัดส่วนการมีงานทำของบัณฑิตที่จบการศึกษารุ่นใหม่ ๆ ในตลาดแรงงานเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากประมาณร้อยละ 45.3 เป็นประมาณร้อยละ 55.5 ในขณะที่สัดส่วนของบัณฑิตที่ทำงานในตลาดแรงงานภาครัฐ (รวมราชการและรัฐวิสาหกิจ) มีแนวโน้มลดลงจากประมาณร้อยละ 33.7 และบัณฑิตที่ประกอบอาชีพส่วนตัว ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากประมาณร้อยละ 7.2 เป็นประมาณ ร้อยละ 10.2 และจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อวิเคราะห์โดยจำแนกตามสาขาวิชาที่บัณฑิตจบการศึกษาโดยดูจากบัณฑิตที่จบสายสังคมศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะทำงานในภาครัฐลดลงตามลำดับ คือ จากร้อยละ 22.5 เหลือเพียงประมาณร้อยละ 19.6 ตามลำดับ ในขณะที่บัณฑิตที่จบสายสังคมศาสตร์มีอัตราส่วนของการทำงานในภาคเอกชนมีสัดส่วนถึงร้อยละ 66.7 และบัณฑิตที่จบสายสังคมศาสตร์ที่ทำงานส่วนตัวก็มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นคั่น คือ ร้อยละ 9.8 เป็นประมาณร้อยละ 13.2

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตลาดแรงงานภาคเอกชน ที่นับวันมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น

นิภาพรรณ เวียงพระปรก (2539) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามภาวะการมีงานทำ ผลการปฏิบัติงาน ทัศนคติต่ออาชีพ และคุณลักษณะความเป็นคนดีของผู้สำเร็จการศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเซนต์จอห์น ภาคปกติ ปีการศึกษา 2534 - 2536

ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 97.5 ได้งานทำภายในระยะเวลา 1 - 6 เดือน หลังจากสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้างภาคเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.2 โดยตำแหน่งงานของผู้สำเร็จการศึกษาจะอยู่ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติกรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.5 ระยะเวลาในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละส่วนใหญ่จะมีอายุงานไม่ถึง 1 ปี ปัญหาและอุปสรรค

ที่สำคัญที่สุดในการทำงานคือ การมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 26.83

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเซนต์จอห์น ภาคปกติ และผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจ สถาบันการศึกษาเอกชนอื่นที่อยู่ในที่ทำงานเดียวกัน พบว่ามีความแตกต่างกันในทัศนะของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง เช่น ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงาน ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน ด้านความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

กาญจนา ปองทอง (2533) ทำการวิจัยเรื่อง "การปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยพายัพให้สอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน" สรุปผลการวิจัยได้ว่า บัณฑิตในสายตาของผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยบัณฑิตการตลาดมีคุณสมบัติต่ำกว่าที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ ในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาวิชาชีพ ความรู้ความสามารถพิเศษ (ยกเว้นงานธุรการพิมพ์ดีดสูงกว่าที่ผู้บังคับบัญชามีความต้องการ) บุคลิกภาพในการปฏิบัติงาน และบุคลิกภาพทางอารมณ์ ส่วนบุคลิกภาพทางสังคมและสุขภาพร่างกาย ที่ตรงตามความต้องการได้แก่ ความสุภาพ เรียบร้อย และความสะอาดเรียบร้อย นอกจากนี้ตลาดแรงงานยังต้องการบัณฑิตที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ สามารถนำความคิดไปสู่การปฏิบัติได้ มีเหตุผล กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าเรียนรู้เผชิญสิ่งใหม่ มานะอดทน มีวินัย รู้จักกาลเทศะ มีมารยาททางสังคม และมีจริยธรรม

จากทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้ศึกษาวิจัย จึงได้สรุปคุณสมบัติของบัณฑิต และได้สร้างกรอบคุณสมบัติเพื่อให้มองเห็นภาพของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ ได้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งคุณสมบัติของบัณฑิตออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านสติปัญญา บัณฑิตเป็นผู้ที่มีสติและปัญญา มีวิธีการคิดที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รู้จักตัดสินใจหาทางแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ยังมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล
2. ด้านอุปนิสัย บัณฑิตจักต้องมีศีลธรรม มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน มีความเพียรพยายาม รอบคอบ มีเหตุผล มีวินัย ตรงต่อเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ดี และรู้จักกาลเทศะ
3. ด้านสุขภาพ บัณฑิตที่มีสุขภาพจิตดี มีใจหนักแน่น และมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ข้อมเสริมให้การปฏิบัติงานใด ๆ สำเร็จผลด้วยดี
4. ด้านการปฏิบัติงาน บัณฑิตควรมีความรู้ มีการศึกษาค้นคว้าในหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะมีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งการโต้ตอบทางหนังสือและทางวาจา รู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เร็ว ปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ มีการพัฒนาตนเอง และวิธีปฏิบัติงาน มีความยืดหยุ่นในตนเอง และใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์และเวลา

บัณฑิตที่มีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นบัณฑิตที่ผู้ประกอบการหรือตลาดแรงงานกำลังเสาะแสวงหาโดยเฉพาะตลาดแรงงานเอกชนที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งทางคณะผู้วิจัยฯ มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า หากมหาวิทยาลัยพายัพสามารถสร้างให้บัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ ให้มีคุณสมบัติที่โดดเด่นต่าง ๆ ในด้านสติปัญญา ด้านอุปนิสัย ด้านสุขภาพ และด้านปฏิบัติงานดังกล่าวได้ ย่อมเกิดผลดีอย่างแน่นอน ในฐานะที่มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง นอกเหนือจากนั้น คณะผู้วิจัยฯ มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตควรมีคุณสมบัติเพิ่มเติมในด้านอุปนิสัยอีก 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง มีความรักในสถาบันการศึกษาของตน และประการที่สอง มีความรักในสิ่งแวดล้อม หากมหาวิทยาลัยพายัพ สามารถสร้างบัณฑิตหรือบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้ ย่อมหมายถึงว่าบัณฑิต หรือบุคคลเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันการศึกษา องค์กร และสังคมประเทศชาติต่อไป

ดังนั้นมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งได้เอาใจใส่ในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพบัณฑิต มาตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ ก็ควรต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ดีขึ้นเป็นลำดับให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยอาศัยผลจากการศึกษาวิจัยของคณะผู้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางคิดค้นหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการ หรือตลาดแรงงานภาคเอกชนที่นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น